

Programplan

Bransjeprogram hjemmetjenesten 2025-2028

Bakgrunn

Avtalen om redusert sykefravær og frafall fra arbeidslivet (IA-avtalen) 2025–2028 fastslår bl.a. at partene skal forsterke den forebyggende arbeidsmiljøinnsatsen, bl.a gjennom eksisterende og nye bransjeprogram. IA-avtalen fastslår videre at partene skal bidra til forsterket innsats på den enkelte arbeidsplass. Bransjeprogrammene skal sette egne mål for reduksjon av sykefraværet. Arbeidet i programmene skal styrkes gjennom en tettere kopling til arbeidsmiljøinnsatsingen.

Med utgangspunkt i IA-avtalen 2018-2024, ble tiltak og verktøy for å redusere sykefravær og frafall i sykehjem utviklet og testet. Disse tiltakene er utviklet på bakgrunn av kunnskap om kjente risikofaktorer for sykefravær og frafall i sykehjem, og vil videreutvikles og tilpasses hjemmetjenesten i innværende periode for å understøtte IA-avtalens overordnede mål.

Kort om bransjen

Hjemmetjeneste er en stor bransje som omfatter hjemmesykepleie, hjemmehjelp, og andre næringskoder. Bransjen omfatter både kommunal sektor og private leverandører innenfor denne tjenesten. Hjemmetjenesten organiseres på ulike måter fra kommune til kommune.

Det jobber nå 101 313 personer i hjemmetjenesten. De fleste arbeidstakere i hjemmetjenesten er helsefagarbeidere, sykepleiere eller assistenter. Antall ansatte har økt med 48% fra 2018 til 2024. Det har vært en økning i stillingsstørrelse siden mange kommuner jobber med heltidskultur. 3 av 4 jobber skift/turnus. 1 av 5 jobber om natten. 86% av de ansatte i hjemmetjenesten er kvinner (Kilde:KS). Det kan være grunn til å tro at det fremover vil være et stort behov for ansatte i hjemmetjenesten, se blant annet Helsepersonellkommisjonen "Tid for handling" ([NOU 2023: 4 - regjeringen.no](#)). I tillegg er «Bo trygt hjemme»- reformen iverksatt (se ks.no: [Bo trygt hjemme - Hjem](#)).

81 % av de ansatte i hjemmetjenesten er fornøyd med jobben sin, men samtidig sier STAMI at 2 av 5 med sykefravær at fraværet er relatert til jobben. Det kan være mange årsaker til helseplager og sykefravær, og arbeidsmiljøet kan ha stor betydning (Kilde: [Hjemmetjeneste - STAMI NOA](#)).

Mål

Styringsgruppen skal definere mål for reduksjon av sykefravær og frafall for IA-bransjeprogram hjemmetjeneste 2025-2028. Tiltakene, både de som er utviklet for IA-bransjeprogram sykehjem og nye tiltak, skal understøtte målene. IA-bransjeprogram hjemmetjeneste skal tilpasse, videreutvikle, formidle og spre eksisterende tiltak og verktøy til bransjen. Det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet vil være gjennomgående i tiltaksutviklingen.

- Spre eksisterende tiltak som er utviklet innenfor arbeidsmiljøinnsatsingen.
- Teste ut tiltak som er utviklet i sykehjem i hjemmetjeneste.

- Utvikle og tilpasse tiltak til hjemmetjenesten.

Grunnlag for arbeidet i bransjeprogrammet

Innsatsen i bransjeprogrammet bygger på kunnskap om arbeidsmiljø og sykefravær i bransjen, og tar utgangspunkt i denne ved utforming av tiltak innenfor forebyggende arbeidsmiljøarbeid. Målet er å redusere sykefravær og frafall

Arbeidsmiljødefinisjonen (<https://stami.no/hva-er-arbeidsmiljo/>) til partene ligger til grunn.

Arbeidsmiljø handler om arbeidet:

- Arbeidsmiljøet er knyttet til hvordan virksomheten planlegger, organiserer og gjennomfører arbeidet
- Arbeidsmiljøet er forskjellig fra arbeidsplass til arbeidsplass, og krever derfor ulike tilnærminger
- Arbeidsmiljøet påvirker arbeidstakernes helse, jobbengasjement og virksomhetens resultater

Tiltakene i IA-bransjeprogram for hjemmetjenesten sine tiltak bygger på denne definisjonen. Tiltak utviklet i IA-bransjeprogram sykehjem skal, dersom de oppleves relevante, testes og tilpasses hjemmetjenesten. Tiltakene omfatter både ledere, ansatte, verneombud og tillitsvalgte. Det har vært gjennomført flere evalueringer av disse tiltakene og IA-bransjeprogram 2019-2024; [Fem år med IA bransjeprogram sykehjem - KS](#). Læringsrapporten oppsummerer erfaringer fra IA-bransjeprogram sykehjem og anbefales også at programmet utvides til hjemmetjenesten. Læringsrapporten danner grunnlag for det videre arbeidet.

Tiltak

IA-bransjeprogram hjemmetjeneste vil bruke den første perioden til å bli kjent med bransjen. I oppstarten av arbeidet med hjemmetjenesten vil vi utforske og forstå bransjen ved å gjennomføre dybdeintervjuer med ansatte og ledere, samt følge og observere gjennomføring av vakter (Tjenstedesign). Vi ser også behov for å samhandle med andre instanser som jobber med for å mer kunnskap om bransjen hjemmetjeneste, for å treffe riktig på tiltak og lage de sammen med hjemmetjenesten.

I tillegg vil bransjeprogrammet undersøke om tiltakene som er utviklet i bransjeprogram sykehjem og som har hatt god effekt i denne bransjen, kan benyttes og tilpasses hjemmetjenesten. Disse tiltakene skal være målrettede tiltak for å redusere sykefravær og redusere frafall. Tiltakene bygger på kunnskap om bransjen, og kunnskap om hva som skal til for at tiltak skal ha effekt.

Bransjeprogrammet innrettes slik at det treffer de faktiske utfordringene på ulike arbeidsplasser og for ulike yrkesgrupper og roller på hjemmetjenesten i dag. Tiltakene er rettet mot ledere (Stødig lederskap), partssamarbeid (Kurs i rolleforståelse og partssamarbeid) og ansattgruppen med tiltaket "Oss og Vårt" (tjenstedesign). Det siste tiltaket har vært vellykket mht. til å fange opp de mest sentrale risikofaktorene for sykefravær og frafall viser evaluering av NORCE [NORCE-rapport nr 24 Oss og Vårt 2024-.pdf](#)), og vil derfor benyttes når prosjektet skal utvikle tiltak for hjemmetjenesten.

I tillegg skal bransjeprogrammet, i samarbeid med Arbeidstilsynet, STAMI, Nav Arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten, forsterke og videreføre innsatsen innenfor:

- En bra dag på jobb for hjemmetjenesten - STAMI

- Arbeidsmiljøhjelpen - Arbeidstilsynet
- Idebanken – spre tips og råd

Bransjeprogram sykehjem har i den foregående perioden bidratt til økt kunnskap om hva HMS og arbeidsmiljø handler om. Kunnskapsutvikling framover skal prioritere kunnskap om hjelperrollen, omstillingstakt og hvordan HMS-gruppene blir i stand til å jobbe på egenhånd etter innledende fase.

Målgruppe

Målgruppen for IA-bransjeprogram hjemmetjeneste er primært ledere, verneombud og tillitsvalgte, dernest medarbeidere blant alle yrkesgrupper i hjemmetjenesten. God forankring i kommunens/virksomhetens ledelse er viktig for å lykkes.

Nav arbeidslivssenter, administrative ressurser i kommunene og bedriftshelsetjenesten som støtter hjemmetjeneste i å gjennomføre tiltakene, vil få innføring i bransjeprogrammenes kunnskapsgrunnlag og tiltak.

Det vises ellers til IA-avtalen og partenes forpliktelse til å spre kunnskap om IA-bransjeprogram hjemmetjeneste og om hvilke tiltak deres medlemmer kan ta i bruk for å forebygge og redusere sykefravær og frafall på den enkelte arbeidsplass.

Styring og organisering

Det er etablert en styringsgruppe med sentrale parter/hovedorganisasjoner. Styringsgruppen ledes av KS, og består ellers av KS, Virke, LO, Fagforbundet, UNIO, Norsk Sykepleierforbund, NHO Geneo, YS og Delta, samt representanter fra Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Styringsgruppen har nedsatt en arbeidsgruppe som forbereder saker og er styringsgruppens operative ledd. Det er utarbeidet et mandat for styringsgruppens og arbeidsgruppens arbeid.

Prosjektleder leder arbeidsgruppen og har ansvaret for drift av bransjeprogrammet, planlegging, gjennomføring og evaluering av handlingsplanen og dens innhold. Prosjektleder og prosjektmedarbeidere har ansvar for daglig gjennomføring av aktiviteter.

KS er formelt prosjekteier med ansvar for økonomisk og administrativ drift av prosjektet. KS har arbeidsgiveransvar for prosjektleder og prosjektmedarbeidere.

Prosjektet blir gjennomført iht. «Smidig metodikk» for å skape verdi nærmest virksomhetene. Eksisterende og nye tiltak vil bli testet ut i samarbeid med hjemmetjenesten.